

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

**Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa uzruna
starptautiskajā forumā "Rīgas konference 2017"**

Rīga, 2017. gada 29. septembris

Ekselences, dāmas un kungi!

Man ir prieks sveikt jūs 2017. gada Rīgas konferencē.

Mēs dzīvojam pārmaiņu un nenoteiktības laikā. Ērtā un salīdzinoši drošā pasaule, pie kuras Eiropa bija pieradusi pēc Berlīnes mūra krišanas, ir zudusi. Tās vietā mēs šodien saskaramies ar jauniem izaicinājumiem – no smagām finanšu krīzēm un nepopulāriem taupības pasākumiem līdz starptautiskam terorismam un bēgļiem. Modernajā informācijas telpā mūsu demokrātijas institūcijas ir kļuvušas par uzbrukumu mērķi, bet mūsu infrastruktūra – pakļauta kiberuzbrukumiem.

Nepārsteidz, ka reakcija uz šiem izaicinājumiem ir atšķirīga ne tikai dažādās valstīs, bet arī abos Atlantijas okeāna krastos. Pagājušā gada Apvienotajā Karalistē notikušā referendumā rezultāts un ASV prezidenta vēlēšanu iznākums bija negaidīti. Šie notikumi lika mums pārvērtēt līdz tam pastāvējušo noteiktību. Tas arī licis mums aizdomāties par to, ko mēs paši varam darīt, lai uzlabotu savu drošību. Kopš pirms diviem gadiem stājos Valsts prezidenta amatā, drošības jautājumi ir bijusi mana prioritāte. Mēs esam pieraduši dzirdēt par stingro un maigo varu un par noturību. Napoleons rakstīja, ka karā morālais spēks pret fizisko ir kā trīs pret vienu. Tādēļ vēlos aplūkot drošību divās izpausmēs – tā saucamā, "*soft security*" – *maigā drošība* un "*hard security*" – *cietā drošība*.

Cietā drošība daudzējādā ziņā ir vieglāk izprotama un īstenojama. Eiropa šajā jomā galvenokārt ir balstījusies uz NATO aliansi ar Ziemeļameriku un transatlantisko sadarbību. Latvija izmantoja iespēju pievienoties NATO aliansei 2004.gadā. Pēc tam, kad Krievija okupēja un anektēja Krimu un iebruka Donbasā, dalība NATO mūs stiprināja un nodrošināja bezprecedenta atturēšanas līmeni mūsu reģionā. Mūsu sabiedrotie ir apliecinājuši darbos savu izpratni par apstākļiem, kādos mēs atrodamies. Vēsturiskais NATO samits Varšavā, kurā tika pieņemts alianses lēmums par paplašināto klātbūtni, ir izšķirošs mūsu *cietajai drošībai*. Mēs augstu novērtējam Kanādas vadītajā kaujas grupā Latvijā pārstāvēto valstu karavīru ieguldījumu.

Vienlaikus ir būtiski atzīt unikālo lomu, kādu Aliansē ieņem Amerikas Savienotās Valstis. ASV ir vairākkārt nepārprotami apliecinājusi savu uzticību Ziemeļatlantijas līguma 5. pantam. Mēs atzinīgi vērtējam ASV bataljona izvietojumu Polijā. Tomēr es vēlos uzsvērt, ka vienlīdz būtiska ir ilgstoša ASV klātbūtne Baltijas valstīs, lai sūtītu skaidru signālu par mūsu apņēmību atturēt un aizstāvēties.

Ja dalība Ziemeļatlantijas aliansē sniedz mums atbalstu, lai pārvarētu izaicinājumus, kas saistīti ar *cieto drošību*, Eiropas Savienībai ir jāsniedz ieguldījums, lai pārvarētu izaicinājumus, kas saistīti ar, tā saucamo, *maigo drošību*. Mums, Eiropai jā dara vairāk, lai aizsargātu savas robežas un mūsu iedzīvotājus. Mums ir plašāk jāsadarbojas, lai nodrošinātu mūsu informācijas telpas drošību un kiberdrošību, veicinātu medijpratību un attīstītu iedzīvotāju spēju kritiski izvērtēt pieejamo informāciju.

Neskatoties uz 50 gadus ilgušo padomju okupāciju, Latvija, Lietuva un Igaunija vienmēr ir bijušas un būs eiropiskas valstis. Mēs vēlamies būt Eiropas centrā, nevis pelēkajā zonā. Eiropai ir jābūt vienotai, bez dalījuma līnijām un bez ievērojamām atšķirībām atsevišķu dalībvalstu starpā. Būtiski ir rīkoties un būt daļai no aktīvās Eiropas, nevis žēloties par draudiem, ko radītu divu ātrumu Eiropas izveidošana.

Latvijai *cietā drošība* saistās ar strauju aizsardzības budžeta pieaugumu, 2017. gada janvārī sasniedzot 2% no IKP, militārā aprīkojuma uzlabošanu un izrāvienu Zemessardzes stiprināšanai. Latvijai jāturpina sniegt savu ieguldījumu NATO un Eiropas

Savienībā tajās jomās, kurās mums ir attīstītas kompetences, piemēram, īpašās sevišķo uzdevumu karavīru vienības, apvienotās ugunsvadības kontrolieri un citas specializētās kapacitātes. Mūsu Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs ļoti ātri ir kļuvis par pasaules mēroga autoritāti tieši šajā jautājumā.

Tomēr vienlaikus mums ir jāapzinās arī *maigās drošības* dažādās prioritātes. Lai apkarotu hibrīdos draudus, īpaši būtiska ir uzticība un ticība savai valstij. Šī drošība ietver ikvienu, ne tikai bruņotos spēkus un valsts pārvaldes darbiniekus. Tieši tāpēc mums pēc iespējas labāk jā rūpējas par visiem mūsu iedzīvotājiem. Izdevumiem 2% apmērā no IKP aizsardzības vajadzībām ir jābūt proporcionāliem ar citiem valsts izdevumiem, piemēram, izdevumiem adekvātai veselības aprūpei un kvalitatīvai izglītībai. Īpaši būtiska ir dažādu etnisko grupu sociālā saliedētība. Mums jāizmanto ikviena, pat niecīga un simboliska iespēja, lai novērstu šķēršļus, kas traucē sabiedrības saliedētībai.

Dāmas un kungi!

Noslēgumā vēlos pieminēt mūsu kopīgās vērtības: dzīvība, brīvība, vienlīdzība un demokrātija. Manuprāt, šīs ir vērtības, par kurām šodien iestājas gan lielākā daļa amerikāņu, gan eiropiešu. Mums ir jāsauc lietas īstajos vārdos – šodien šīs vērtības tiek pakļautas uzbrukumiem. Tieši tāpēc mums ir jā dara viss, kas ir mūsu spēkos, gan *cietās drošības*, gan, tā saucamās, *maigās drošības* jomā, lai nodrošinātu, ka mūsu bērni un mazbērni nākotnē varētu izmantot šīs neatņemamās tiesības.

Paldies par jūsu uzmanību. Es ceru, ka domu apmaiņa šajā konferencē sniegs ieguldījumu kopīgu nākotnes mērķu noteikšanai.